

ЧОМУ ПЕНСІЙНА РЕФОРМА МАЄ ВІДБУТИСЬ

Основні засади пенсійної реформи –
з точки зору інтересів нинішніх
та майбутніх пенсіонерів

Липень 2017 р.

ЩО ОТРИМАЛИ У СПАДОК

Середня пенсія складає **29%** середньої зарплатні

В Україні майже **12 млн.** пенсіонерів.

З них **8 млн.** (67%) отримують мінімальну пенсію **1312 грн.** (з травня 2017 р.).

Середня зарплата – **6324 грн.**,

середня пенсія – **1828,33 грн.** (станом на 01.01.2017 р.).

ДАЛІ БЕЗ РЕФОРМИ БУЛО Б ЩЕ ГРШЕ

Сьогодні на **1 пенсіонера** припадає лише **1 працівник**, який регулярно сплачує внески до ПФУ.

В Україні проживає **26 млн.** громадян віком від 18 до 60 років,

а страхові пенсійні внески постійно сплачуються лише за **10,5 млн.** осіб,

та ще за **1,5 млн.** сплачує держава.

Отже, тільки за **75%** зайнятого населення роботодавці та держава сплачують внески, **25%** зайнятого населення взагалі не сплачує ЄСВ – вони працюють у тіньовій економіці.

НЕ БУЛО СПРАВЕДЛИВОСТІ

Пенсії виплачуються за більш ніж 20 законами з різними «спеціальними» пенсіями (держслужбовцям, науковцям, прокурорам, суддям, депутатам, журналістам, вчителям тощо). Певні категорії пенсіонерів користуються привілеями, зокрема правом виходу на пенсію значно раніше встановленого для звичайних громадян пенсійного віку. Це створює великий фінансовий тиск на Пенсійний фонд України.

ПАНУЄ ЗРІВНЯЛІВКА

Поширено зрівнялівку серед більшості пенсіонерів: відсутня диференціація пенсій в залежності від заробітку та сплачених страхових внесків, що перетворює ці внески на форму оподаткування, якого громадяни починають активно уникати.

РОЗРАХУНОК ПЕНСІЙ НЕПРОЗОРИЙ

Правила нарахування пенсій незрозумілі та складні та включають різноманітні коефіцієнти, доплати, надбавки та нерегулярну індексацію. Значна частина пенсійних виплат фактично не відноситься до страхових пенсій як таких і є просто доплатою до пенсій до рівня прожиткового мінімуму окремим категоріям пенсіонерів (8 млн. осіб призначається доплата до мінімальної пенсії).

Скільки необхідно стажу для виходу на пенсію

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Мінімальний стаж для виходу на пенсію	15 років	15 років	Змінюються умови виходу на пенсію. За наявності мінімального стажу пенсія призначатиметься у 2018 році – у 63 роки, з 2019 року – у 65 років
Стаж для мінімальної пенсії на рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб	30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Умови не змінюються
Стаж для отримання доплати за понаднормовий стаж	Від 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Від 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків	Умови не змінюються
Стаж для пенсій, призначених до 01.10.2011 для мінімальної пенсії на рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб та доплати за понаднормовий стаж	Від 20 років для жінок і 25 років для чоловіків	Від 20 років для жінок і 25 років для чоловіків	Умови не змінюються

Обчислення пенсії за віком у перехідний період

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Розрахунок при призначенні у 2017 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	У 2017 році зберігаються умови для призначення пенсії за віком
Розрахунок при призначенні у 2018 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 2 останні роки (2016 і 2017 роки)	Змінюються умови для призначення пенсії за віком
Розрахунок при призначенні у 2019 році	Вартість одного року стажу – 1,35%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислена пенсія): за 3 останні роки (3764,4 грн.)	Вартість одного року стажу – 1%. Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку): за 3 останні роки	Змінюється вартість одного року стажу при розрахунку пенсії за віком

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Вимоги до стажу як умови виходу на пенсію

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Мінімальний вік виходу на пенсію за умови наявності необхідного стажу	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. У 58–60 років у 2017 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 60 років при стажі 25 років станом на 01.01.2018 р. у 58–60 років при стажі 25 років станом на 01.01.2018 р. Стаж щорічно збільшується на 12 міс. до досягнення 35 років у 2028 році	Зберігається пенсійний вік для чоловіків і жінок при підвищенні вимог до страхового стажу
Вік виходу на пенсію за умови наявності меншого стажу в діапазоні	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. 58,5 років у 2018 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 63 роки при стажі на 01.01.2018 р. від 15 до 25 років . У наступні роки цей стаж щорічно відповідно збільшується на 12 міс. до досягнення діапазону від 25 до 35 років у 2028 році	За відсутності необхідного стажу пенсія призначатиметься пізніше
Вік виходу на пенсію за умови наявності мінімального стажу	У 60 років при 15–35 роках стажу – чоловіки. 59 років у 2019 році при 15–30 роках стажу – жінки	У 65 років при стажі на 01.01.2019 р. 15 років, але менше 16 років. Цей мінімальний стаж щорічно збільшується на 12 місяців, тобто у 2020 р. необхідний стаж від 15 до 17 років; у 2021 р. – від 15 до 18 років і т. д.; у 2028 р. – відповідно від 15 до 25 років	За наявності мінімального стажу від 15 років, але меншої тривалості, ніж це необхідно для призначення пенсії у 63 роки, пенсія буде призначатись при досягненні 65 років, зокрема у 2028 році – при стажі від 15 до 25 років

Мінімальний розмір пенсії за віком

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
На рівні прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб	З дати призначення пенсії при стажі 30–35 років.	З дати призначення пенсії при стажі 30–35 років	Зберігаються умови для мінімальної пенсії за віком
На рівні 40% мінімальної заробітної плати	Не було передбачено	З 65 років та при стажі 30–35 років, починаючи з 01.01.2018 р.	Запроваджується додаткова гарантія, починаючи з 01.01.2018 р.
При відсутності повного стажу (30–35 років) – менший розмір	Пропорційно менший розмір пенсії, виходячи з прожиткового мінімуму	Пропорційно менший розмір пенсії, виходячи з прожиткового мінімуму. Для пенсій, призначених починаючи з 01.01.2018 р., – виплата з 65 років	Змінюються умови для пенсій, призначених починаючи з 01.01.2018 р.

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Подальші індексація та перерахунок пенсії

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Індексація відповідно до зростання індексу споживчих цін (відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення)	100% зростання індексу споживчих цін (при перевищенні порогу 103%) для пенсії в межах прожиткового мінімуму	За умовами щорічного перерахунку пенсій	Змінюються умови індексації пенсій шляхом об'єднання з щорічним перерахунком
Перерахунок пенсій шляхом збільшення середньої зарплати, з якої обчислено пенсію	На коефіцієнт, що відповідає не менш як 20% зростання середньої зарплати, з якої сплачено страхові внески, порівняно з попереднім роком	На коефіцієнт, що відповідає 50% зростання індексу споживчих цін та 50% зростання середньої зарплати, з якої сплачено страхові внески, за 3 попередні роки. Розмір, дата та порядок перерахунку визначаються за рішенням КМУ у межах бюджету ПФУ. При відсутності дефіциту ПФУ – в межах 100% зростання середньої зарплати	Змінюються умови перерахунку пенсій. Одночасне використання індексу споживчих цін за попередній рік та зростання середньої заробітної плати за три попередні роки
Перерахунок пенсії через 2 роки після призначення пенсії	З урахуванням 24 місяців стажу та із заробітку, який врахований для обчислення пенсії	З урахуванням стажу та заробітної плати, набутих після призначення (попереднього перерахунку) пенсії – протягом 2 років з дня набрання чинності Законом. Щороку з 1 квітня – автоматичний перерахунок пенсії за найбільш вигідним варіантом без звернення особи	Змінюються умови подальшого перерахунку пенсії. Перехід до автоматичного перерахунку в бік збільшення

Перерахунок пенсій, призначених до 1 жовтня 2017 року, з урахуванням наведених складових

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
Вартість одного року стажу	1,35%	1%	Змінюється показник оцінки стажу при перерахунку пенсій
Середній заробіток для обчислення пенсії (осучаснення заробітку, з якого обчислено пенсію)	Заробіток, з якого обчислено пенсію (станом 2007 рік 1198 грн.)	Середня зарплата за останні 3 роки (2014–2016) у розмірі 3764,4 грн.	Для збільшення заробітної плати, з якої обчислено пенсію, застосовується та заробітна плата, з якої обчислюються новопризначені пенсії у 2017 році
Показник прожиткового мінімуму для працездатних громадян	Застосовується показник, чинний на момент перерахунку	Показник прожиткового мінімуму для працездатних громадян, встановлений на 01.12.2017 р., замість такого показника станом на 01.10.2017 р.	Прожитковий мінімум станом на 01.10.2017 р. – 1312 грн., а на 01.12.2017 р. – 1373 грн.

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

Інші зміни

	До реформи	Згідно з реформою	Коментар
«Купівля стажу»	Право на добровільну сплату внесків за попередні періоди без будь-яких обмежень періоду стажу в сумі мінімального страхового внеску за кожний місяць стажу	Право на добровільну сплату внесків за попередні періоди, але не більше 24 місяців; сплата за стаж у межах 12 місяців, – не менше подвійного розміру мінімального страхового внеску, а за стаж у межах від 13 до 24 місяців – не менше полуторного розміру мінімального внеску	Змінюються умови «купівлі» стажу
Виплата пенсій працюючим пенсіонерам	85% призначеної пенсії, але не менше 150% прожиткового мінімуму, встановленого для непрацездатних осіб	100% призначеної пенсії	Відновлюється виплата пенсій працюючим пенсіонерам у повному розмірі
Пенсії за вислугу років	Забезпечується право певних категорій осіб на пенсію за вислугу років	Право на пенсії за вислугу років скасовується (за певним виключенням); виплата призначених пенсій переноситься на державний бюджет	Змінюється підхід до дострокових пенсій за вислугу років; такі пенсії будуть сплачуватись за рахунок держбюджету
Пенсії на пільгових умовах	Забезпечується право певних категорій осіб на пенсію на пільгових умовах	Право на пенсії на пільгових умовах зберігається для скороченого переліку*	Змінюється підхід до дострокових пенсій; система пенсійного страхування звільняється від невластивих видатків
Спеціальні пенсії	Забезпечується право на пенсії для державних службовців, народних депутатів, прокурорів, помічників народних депутатів і т. д. на спеціальних умовах	Призначення пенсій на спеціальних умовах скасовується, за виключенням держслужбовців, які набули стажу на такий вид пенсії станом на 01.05.2016 року. Раніше призначені пенсії продовжують виплачуватись. Здійснюється автоматичний перерахунок пенсій на загальних підставах, якщо такий розмір пенсії (на загальних підставах) буде вищим	Здійснюються кроки до повної ліквідації пенсій, призначених на спеціальних умовах

Порівняльний аналіз основних діючих норм пенсійного забезпечення та змін, що пропонуються за законопроектом № 6614 від 22 червня 2017 року

* Скорочений перелік отримувачів пенсій на пільгових умовах:

- працівники, зайняті на роботах за Списком № 1;
- працівники, зайняті на роботах за Списком № 2;
- трактористи-машиністи – чоловіки, зайняті на підприємствах сільського господарства; трактористи-машиністи – жінки; доярки; робітниця текстильного виробництва; водії міського пасажирського транспорту та великогазових автомобілів на шкідливих виробництвах.

А також: матері, які виховали 5 дітей або інвалідів з дитинства; військові – учасники бойових дій; ліліпути та диспропорційні карлики; чорнобильці.

НОВІ ПЕНСІЇ – У ГРОШАХ ТА ТЕРМІНАХ

Нагальні зрушення

Осучаснення пенсій: з 1 жовтня 2017 року пенсії підвищать 5,6 млн. осіб завдяки осучасненню зарплатної бази, а загалом підвищення пенсій торкнеться 9 млн. осіб через збільшення мінімального прожиткового мінімуму та відповідне підвищення мінімальної пенсії.

Скасовується обмеження для працюючого пенсіонера – 85 % від розміру пенсії, але не менш 150 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Основні правила розрахунку розміру пенсій:

- **заробітна плата застрахованої особи;**
- **середня зарплата в Україні** за попередні 3 роки (2014–2016) у розмірі **3764,4** грн. (для 8,2 млн. осіб пенсію розраховано з показником зарплати 1198 грн. ще у 2007 р.);
- **тривалість страхового стажу**, протягом якого особа підлягала державному пенсійному страхуванню, якою або за яку сплачувався ЄСВ згідно із законодавством;
- **вартість одного року страхового стажу**, який зменшується з **1,35%** до **1%** у формулі визначення коефіцієнту страхового стажу.

Розмір мінімальної пенсії за віком встановлюється згідно з принципами, що наведені у таблиці «Мінімальний розмір пенсії за віком».

Поетапно (до 65 років) підвищується вік призначення державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію (тобто якщо страховий стаж буде менше 15 років).

Громадяни матимуть можливість **«докупити»** до 24 місяців страхового стажу в разі нестачі його для призначення страхової пенсії за віком у 60 років.

ЧОМУ ПЕНСІЙНА РЕФОРМА МАЄ ВІДБУТИСЬ

Основні засади пенсійної реформи – з точки зору інтересів нинішніх
та майбутніх пенсіонерів

Матеріал підготовлено Міністерством соціальної політики України
Липень 2017 р.